

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 października 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział O., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie umorzenia należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, odmówił H. L. umorzenia należności likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 13.721,93 zł.

/decyzja – k. 29 akt ZUS/

Wnioskodawca T. L. uznał w/w decyzję za krzywdzącą i w dniu 26 listopada 2018 r. złożył odwołanie wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji.

/odwołanie – k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy z dnia 24 grudnia 2018 r. wniósł o oddalenie odwołania.

/odpowiedź na odwołanie – k. 4 – 5/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

H. L. urodził się (...)

/bezsporne/

Zaległości wnioskodawcy, po uwzględnieniu ostatniej wpłaty z 21 września 2016 r. w kwocie 3.079,41 zł, wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego wynoszą 13.721,93 zł. Opłata egzekucyjna wynosi 2.058,29 zł.

/bezsporne, notatka służbowa – k. 18 akt ZUS/

W dniu 28 sierpnia 2018 r. wpłynął do organu rentowego wniosek ubezpieczonego o umorzenie w/w zaległości. Po rozpatrzeniu wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

/wniosek – k. 1, k. 2 akt ZUS/

Wnioskodawca obecnie odbywa karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Ł.. Przewidywany termin końca kary przypada na dzień 5 stycznia 2020 r. Aktualnie nie jest zatrudniony i nie otrzymuje wynagrodzenia. Nie posiada żadnego majątku.

/oświadczenie majątkowe – k. 9 – 15 akt ZUS/

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dowody z dokumentów, których wiarygodność nie budzi wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 63 ust. 1 - 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1952) z dniem wejścia w życie tej ustawy fundusz alimentacyjny przeszedł w stan likwidacji, zaś aktywa i pasywa funduszu stały się aktywami i pasywami Skarbu Państwa. Likwidatorem funduszu został Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie spraw o świadczenia z funduszu, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy.

Zgodnie z przepisem art. 67, egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu, aż do ich zaspokojenia.

Stosownie zaś do treści art. 68 ust.1 omawianej ustawy – w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Przepis art. 68 ust. 1 ustawy stanowi zatem wyjątek od zasady wyrażonej w art. 67, który pozwala na rozłożenie na raty płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu, jeżeli jest to uzasadnione szczególnie warunkami związanymi z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika, nawet pomimo istnienia możliwości prowadzenia egzekucji należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu.

Z powyższego przepisu wynika zatem, że umorzenie należności funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaconych świadczeń nastąpić może jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby zobowiązanej do zwrotu.

Ustawa nie wskazuje nawet przykładowo przypadków, kiedy umorzenie może nastąpić, dając tym samym możliwość indywidualnej oceny każdej konkretnej sprawy. Pewną wskazówką dla stosujących powyższy przepis organu rentowego oraz sądu jest jednak niewątpliwie użycie przez ustawodawcę sformułowania „szczególnie uzasadniony przypadek”, które wskazuje, że rezygnacja z poboru nienależnie pobranych świadczeń czy też rozłożenie ich na raty może mieć miejsce jedynie wyjątkowo, gdy sytuacja osoby zobowiązanej jest na tyle trudna, że domaganie się od niej zwrotu określonych kwot godziłoby w poczucie solidarności z tą osobą w wyjątkowym przypadku, trudnym do sprostania przez przeciętnego obywatela.

A zatem, przy tak niedookreślonych przesłankach, należy niezwykle szczegółowo i indywidualnie odnieść się do każdego przypadku zobowiązanego. Ponadto należy mieć na względzie, iż sformułowanie tego artykułu wskazuje jednoznacznie, że jest to przepis

o charakterze wyjątkowym, a zatem nie może być interpretowany rozszerzająco. Środki funduszu alimentacyjnego, jako środki publiczne podlegają ochronie, dlatego przepis art. 68 musi być stosowany w szczególnie trudnych i wyjątkowych sytuacjach. W przeciwnym wypadku ochrona środków funduszu byłaby iluzoryczna.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jako przypadki szczególnie uzasadnione związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają poddane kontroli sądowej umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, uznaje się niezależne od zobowiązanego alimentacyjnie sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają, że nie jest on w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie regulować obciążających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia lub zdrowia oraz naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r. sygn. I UK 119/10, opubl. LEX nr 686798/. Do przyjęcia, że zachodzi "szczególnie uzasadniony przypadek" pozwalający na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego nie wystarcza przy tym ustalenie, że zobowiązany aktualnie nie posiada środków utrzymania, ale konieczna jest także ocena, że przy uwzględnieniu jego wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych nie będzie on w stanie również w przyszłości spłacać tych należności bez narażania siebie i swojej rodziny na pozbawienie możliwości zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2007 r. sygn. III AUa 336/06, opubl. LEX nr 446757, Biul.SAKa (...), por. wyrok SA w Szczecinie, III AUa 975/14, Lex nr 1843129/.

Mając powyższe argumenty na uwadze Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek - w rozumieniu przepisu art. 68 ust. 1 - będący przesłanką umorzenia zadłużenia.

Pomocniczo oceny istnienia w danej sprawie „szczególnie uzasadnionego przypadku” można dokonywać przy uwzględnieniu przepisów dotyczących umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, między innymi ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czy wydanego na jej podstawie rozporządzenia z dnia 31 lipca 2003 roku

w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. z 2003 r., nr 141, poz. 1365).

Z § 3 ust.1 pkt 1 powyższego rozporządzenia wynika, że umorzenie należności z tytułu składek nastąpić może między innymi w sytuacji, gdy opłacenie tych należności pozbawiłoby zobowiązanego i jego rodzinę możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych.

Mając na względzie powyższe uwagi Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że ustalona w niniejszej sprawie sytuacja majątkowa, osobista i zdrowotna wnioskodawcy, wbrew jego stanowisku, nie stanowi szczególnie uzasadnionego przypadku, będącego przesłanką umorzenia spornych należności.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, iż sytuacja osobista i materialna wnioskodawcy jest trudna. Wnioskodawca nie osiąga dochodów, nie posiada majątku i przebywa w zakładzie karnym, jednakże zdaniem Sądu brak jest podstaw do podważenia stanowiska organu rentowego.

Należy bowiem uznać z całą stanowczością, że wnioskodawca nie utracił całkowicie możliwości spłaty zadłużenia wobec funduszu w przyszłości, a jego sytuacja nie może zostać zakwalifikowana jako szczególnie uzasadniona.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że celem przepisu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie jest zwalnianie dłużników z obowiązku zwrotu należności publicznych w każdej sytuacji, lecz pomoc obywatelom w szczególnie trudnych i losowych przypadkach, obywateli którzy z niezawinionych powodów, nie mogli podołać płaceni alimentów, starając się jednocześnie minimalizować swoje zobowiązania.

Ewentualna decyzja o umorzeniu zadłużenia nie może zachęcać osób zobowiązanych do alimentacji do korzystania z pomocy instytucji państwowych, w miejsce osobistych starań o zaspokojenie obowiązku alimentacyjnego.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 listopada 2010 roku w sprawie I UK 119/10 wyjaśnił, że „alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych nie powinien być premiiowany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu”.

Praktycznie jedynym argumentem zobowiązanego w toku postępowania było stwierdzenie, że jego sytuacja majątkowa jest zła, gdyż przebywa w zakładzie karnym, nie pracuje i nie posiada majątku. Należy podkreślić, iż przesłanką umorzenia należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego jest zaistnienie okoliczności wyjątkowej, szczególnej, uzasadnionej sytuacją osoby zadłużonej.

W ocenie Sądu powołane przez wnioskodawcę argumenty są niewystarczające do zastosowania dobrodziejstwa art. 68 ustawy, czyli przyznania pierwszeństwa ochrony interesów wnioskodawcy przed ochroną należności publicznych. Wnioskodawca mimo niewątpliwie trudnej sytuacji materialnej – nie posiada majątku, nie pracuje i przebywa w zakładzie karnym – nie utracił całkowicie możliwości spłaty zadłużenia. Przewidywany koniec odbywania kary przypada wnioskodawcy na dzień 5 stycznia 2020 r. i po opuszczeniu zakładu karnego będzie mógł znaleźć pracę i regulować swoje zobowiązania. A zatem brak jest podstaw do uznania, że nie jest on w stanie spłacać swoich zobowiązań. Nawet jeżeli wnioskodawca nie będzie miał możliwości jednorazowej spłaty należności to istnieje również możliwość rozłożenia zadłużenia na raty.

Reasumując, biorąc pod uwagę treść przepisu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, wskazującego bardzo konkretnie i w sposób precyzyjny na możliwość umorzenia należności jedynie w „szczególnie uzasadnionych

przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną”, jak również w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, uznać należy, iż w przypadku wnioskodawcy nie zachodzą żadne okoliczności zdrowotne lub rodzinne, które stanowiłyby szczególną i wyjątkową sytuację przemawiającą za celowością zmiany zaskarżonej decyzji.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

K.K.-W.